

गण्डकी कृषि-मौसम सल्लाह बुलेटिन

Gandaki Agro-met Advisory Bulletin (GAAB)

कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेशद्वारा नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्, जल तथा मौसम विज्ञान विभाग र ली-बर्डसँगको प्राविधिक सहकार्यमा जारी

वर्ष-३, अङ्क-३२ (११४ औं शृङ्खला)	अवधि: फागुन ०९-१५, २०८१	मिति: फागुन ०९, २०८१
----------------------------------	-------------------------	----------------------

गत हप्ता (फागुन ०२ - ०८, २०८१) को मौसमी सारांशः

साप्ताहिक कुल वर्षा: हिमाली/उच्च पहाडी भू-भाग र पहाडी भू-भागमा साताभर आंशिक बदलीदेखि साधारणतया बदली रही तराई भू-भागमा मौसम मुख्यतया सफा रहेको। कास्की जिल्लाको पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल केन्द्रमा ७.४ मि.मि. वर्षा भएको।

साप्ताहिक तापक्रम: मनाङ जिल्लाको हुम्डे केन्द्रमा सबैभन्दा कम तापक्रम (-८.९ डिग्री सेल्सियस) र बागलुङ जिल्लाको बागलुङ केन्द्रमा सबैभन्दा बढी तापक्रम (२७.७ डिग्री सेल्सियस) मापन भएको। अधिकतम र न्यूनतम तापक्रम हल्का बढेको।

आगामी हप्ता (फागुन ०९- १५, २०८१) को मौसमी परिदृश्यः

साताको सुरु: शुक्रबार, शनिबार	साताको मध्य: आइतबार, सोमबार र मंगलबार	साताको अन्तिम: बुधबार र बिहीबार
-------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------

मौसमी अवस्थाको सारांशः हिमाली/उच्च पहाडी भू-भाग र पहाडी भू-भागमा साताभर आंशिक बदलीदेखि साधारणतया बदली रही तराई भू-भागमा साताभर मौसम मुख्यतया सफादेखि आंशिक बदली रहने सम्भावना रहेको। साताको हिमाली/उच्च पहाडी भू-भाग र पहाडी भू-भागमा साताभर एक-दुई स्थानमा फाटफुट्टेदेखि हल्का वर्षा/हिमपातको सम्भावना रहेको। तराई भू-भागमा साताभर विहानीपख क्षणिक हुस्सुको सम्भावना रहेको। अधिकतम र न्यूनतम तापक्रम हल्का बढ्ने सम्भावना रहेको।

भौगोलिक क्षेत्र	प्रतिनिधित्व गर्ने क्षेत्र	वर्षा/ हिमपात	अधिकतम तापक्रम	न्यूनतम तापक्रम	बदली हुने सम्भावित अवस्था	महत्वपूर्ण मौसम (मेघगर्जन, असिना, कुहिरो)	कैफियत (मौसम प्रणाली)
हिमाल/ उच्च पहाड	मनाङ, मुस्ताङ, म्याग्दी (अन्नपूर्ण, धौलागिरी र रघुगंगा गा.पा. को उत्तरी भेग), लमजुङ (दुधपोखरी, दोर्दी, मर्स्याङ्दी, क्वहोलासोथार गा.पा.का उत्तरी भेग), गोरखा (बारपाक सुलिकोट, चुमनुव्री, धार्चे, अजिरकोट गा.पा.का उत्तरी भेग), बागलुङ (ढोरपाटन न.पा., निसीखोला, ताराखोला, तमानखोला गा.पा. का उत्तरी भेग)	हल्का वर्षा/हिमपात	हल्का बढ्ने।	हल्का बढ्ने।	साताभर आंशिक देखि साधारणतया बदलीको सम्भावना रहेको।		साताभर एक-दुई स्थानमा हल्का वर्षा/ हिमपातको सम्भावना रहेको।
पहाड	गोरखा, लमजुङ, म्याग्दी, बागलुङ, पर्वत, कास्की, स्याङ्जा र तनहुँ	हल्का वर्षा	हल्का	हल्का	साताभर आंशिक देखि		साताभर एक-दुई स्थानमा फाटफुट्टे

गण्डकी कृषि-मौसम सल्लाह बुलेटिन Gandaki Agro-met Advisory Bulletin (GAAB)

			बढ्ने।	बढ्ने।	साधारणतया बदली रहने सम्भावना रहेको।		देखि हल्का वर्षाको सम्भावना रहेको।
तराई	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व), तनहुँ र स्याङ्जाको दक्षिणी क्षेत्र/कालीगण्डकी आसपास		हल्का बढ्ने।	हल्का बढ्ने।	साताभर मौसम मुख्यतया सफा देखि आंशिक बदली रहने सम्भावना रहेको।	हुस्सु	साताभर बिहानीपख क्षणिक हुस्सु लाग्ने सम्भावना रहेको।

कृषि सारांश:

- पहाडी भू-भागमा गहुँमा लाग्ने सिन्दुरे रोगको प्रकोप देखा परेकाले कृषि प्राविधिकको सल्लाह बमोजिम व्यवस्थापन गर्नुहोस्।
- बसन्ते मकै लगाउने समय भएकोले सिफारिस जातका गुणस्तरीय बीउ रोप्नुहोस्।
- हिउँदे फलफूलको बेर्ना रोप्ने समय भएकोले तयारी खाडलमा कृषि प्राविधिकको सल्लाह बमोजिम रोप्नुहोस्।
- स्याउ तथा सुन्तलाजात फलफूलमा काँटछाँट गरी काँटछाँट गरेको भाग र बोटको फेदमा १०% को बोर्डोपिष्ट र १% को बोर्डोमिश्रण तयार गरी पुरै हाँगा तथा पात भिजे गरी २४ घण्टा भित्र प्रयोग गर्नुहोस्।
- बंगुरमा अफ्रिकन स्वाइन फिभर रोगको रोकथामका लागि फार्ममा जैविक सुरक्षाका उपायहरू प्रभावकारी रूपमा अवलम्बन गर्नुहोस्।

कृषि सल्लाह:

बाली:

- चैते धान लगाउने सिंचित क्षेत्रहरूमा चैते-५, चैते-६, हर्दिनाथ हाईब्रिड-१, हर्दिनाथ हाईब्रिड-३ र हर्दिनाथ-५ तथा असिंचित क्षेत्रमा हर्दिनाथ-१ र हर्दिनाथ-३ जातहरूको गुणस्तरीय बीउको व्यवस्था गर्नुहोस्। प्रति केजी २ ग्राम कार्वेन्डाजिमयुक्त ढुसीनाशक विषादीले बीउको उपचार गर्नुहोस् र प्रति रोपनी २ देखि २.५ केजीका दरले बीउको प्रयोग गर्नुहोस्। ब्याडलाई शितबाट जोगाउन बीउ नउम्रेसम्म सेतो प्लास्टिकले अथवा वनस्पतिका पातपतिङ्गले ढाक्नुहोस्।
- बसन्ते मकै लगाउने समय भएकोले गुणस्तरीय बीउको व्यवस्था मिलाउनुहोस्। भित्री मधेश तथा तराईका लागि रामपुर कम्पोजिट, अरुण-२, अरुण-६, मध्य पहाडका लागि मनकामना-३, मनकामना-४, मनकामना-५,

गण्डकी कृषि-मौसम सल्लाह बुलेटिन Gandaki Agro-met Advisory Bulletin (GAAB)

मनकामना-६, मनकामना-७, देउती, पोषिलो मकै, उच्च पहाडका लागि गणेश-१, गणेश-२, गणेश-३ र सिँचाइको सुविधा भएका १००० मिटरभन्दा तलका क्षेत्रहरूमा रामपुर हाइब्रीड-१०, रामपुर हाइब्रीड-१२, रामपुर हाइब्रीड-१४, रामपुर हाइब्रीड-१६ जातका गुणस्तरीय बीउ रोप्नुहोस्।

- पहाडी भू-भागमा गहुँमा लाग्ने सिन्दुरे रोगको प्रकोप देखा परेकाले व्यवस्थापनका लागि दुसरीनाशक विषादी प्रोपिकोनाजोल २५% ई.सी. १ मिलि लिटर वा टेवुकोनाजोल ५०% + ट्राइक्लोकसीट्रोविन २५% डब्लु.पि. वा डब्लु.जी ०.५ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्कनुहोस्।
- तोरीबालीमा कम्तीमा ५०% कोसाहरू पहेंलो रङ्गको भएमा मौसमको अवस्था हेरी बाली कटानी गर्नुहोस्। घामको अवस्था हेरी राम्रोसँग सुकेपछि चुटी/श्रेसर लगाई, केलाई सफा गर्नुहोस्। सफा गरिएको तोरीको दानाको चिस्यान ८-१०% कायम रहने गरी सुकाएर मात्र उपयुक्त ठाँउमा भण्डारण गर्नुहोस्।
- आगामी दुई साता भित्रै आलु बाली खन्दै हुनुहुन्छ भने सिँचाइ बन्द गर्नुहोस् र आलुको दानालाई छिपिन दिन आलुको बोटको जमिन माथिको भाग (haulm) हटाउनुहोस्।
- खनिसकेको आलुलाई अँध्यारो, सुख्खा र चिसो ठाउँमा काठ, प्लास्टिक क्रेट वा ज्याकमा फिजाई तीन तहसम्म मिलाएर दुई हप्तासम्म राख्नुहोस्। यसरी राख्दा दुई तहको बिचमा पत्रिका बिछ्याएर राख्नुहोस्। यो समयमा आलुको बजार मूल्य बढी भएकोले बजार व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुहोस्।
- आलु भण्डारणमा जोताहा पुतलीबाट हुने क्षति कम गर्नको लागि बोझौंको गानोको धुलो २ ग्राम प्रति केजीका दरले मिसाउनुहोस्। यो उपचार विधि दुई महिनाको फरकमा दोहोर्न्याउनुहोस्।
- उच्च पहाडमा फागुन महिनामा लगाउन सिफारिस जातका बीउ आलु दुई हप्ता अगाडी कोल्ड स्टोरबाट झिकी ओभानो ठाउँमा राखी टुसाउन दिनुहोस्।
- सकभर २५ देखि ५० ग्राम तौल भएका सिङ्गो बीउ आलु रोप्नुहोस्। बीउ आलु ठूलो भई नकाटी नहुने अवस्थामा मात्र खायन आलु उत्पादनको लागि उपलब्ध टुसा (आँखा) को संख्या हेरी कम्तीमा दुई वटा टुसा रहने गरी काटेर रोप्नुहोस्। रोप्ने बेलामा काटेर सोझै रोप्दा काटेको ठाँउबाट रोग किराको संक्रमणका साथै माटोमा अत्यधिक चिस्यान भएमा कुहिने सम्भावना हुनेहुँदा रोप्नुभन्दा २-३ दिन अगाडि काट्नुहोस्। काटिसकेपछि कार्बेन्डाजिम २ ग्राम प्रति लिटरको झोलमा ५ मिनेट डुबाई उपचार गरी घाम नपर्ने र राम्ररी हावा खेल्ने कोठामा राख्नुहोस्।
- लहरे तरकारी बालीको तयारी बेर्ना देहाय बमोजिमको दुरीमा खाडल खनेर मलखाद हाली लगाउनुहोस्। बेर्ना तयार नभएको खण्डमा देहाय बमोजिमका बालीका बीउ खाडलमा रोप्नुहोस्।

बाली	लगाउने दुरी मिटर (लाईन-लाईन × बोट- बोट)	गोबर मल (प्रति रोपनी)	यूरिया (प्रति रोपनी)	डीएपी (प्रति रोपनी)	म्युरेट अफ पोटास (प्रति रोपनी)
काँक्रो (खुला सेचित)	१.२ मिटर × १ मिटर	१.५ टन	१३ केजी	७ केजी	८ केजी

गण्डकी कृषि-मौसम सल्लाह बुलेटिन Gandaki Agro-met Advisory Bulletin (GAAB)

काँक्रो (हाईब्रिड)	१ मिटर × ०.८ मिटर	१.५ टन	१३ केजी	७ केजी	८ केजी
घिरौला	२ मिटर × २ मिटर	१ टन	१३ केजी	१० केजी	८ केजी
फर्सी	२ मिटर × २ मिटर	१.५ टन	११ केजी	१३ केजी	८ केजी
करेला	२ मिटर × १ मिटर	१ टन	१३ केजी	१० केजी	८ केजी
जुकिनी	०.९ मिटर × ०.९ मिटर	१.५ टन	११ केजी	१३ केजी	८ केजी

- उच्च पहाडी क्षेत्रमा प्याजका रेड क्रियोल, नाशिक ५३ तथा अन्य सूचीकृत जातका तयारी बेर्ना १५ सेमी × १० सेमी दुरीमा रोप्नुहोस्।
- तरकारी लगायतका बालीमा लाही किराको प्रकोप देखिएमा नीमजन्य विषादी १५०० पिपिएमको एजाडिराक्टिन ५ मिलिलिटर प्रति लिटर पानीमा मिसाई एक हप्ताको फरकमा छर्कनुहोस्। प्रकोप बढी देखिएमा फ्लोनिकामिड (५०% डब्लुडिजी) १ ग्राम प्रति ३ लिटर पानीमा मिसाई १२-१५ दिनको फरकमा २-३ पटक छर्कनुहोस्। विषादी प्रयोग गरिसकेपछि तरकारी टिप्नको लागि पर्खनुपर्ने अवधि (२५ दिन) पूरा भएपछि मात्र टिप्नुहोस्।
- गोलभेंडा, खुर्सानी, भण्टा तथा भेडेखुर्सानीको नर्सरी राख्ने व्यवस्था मिलाउनुहोस्। नर्सरी राख्दा उपयुक्त स्थल छनौट गरी १५-२० से.मि. अग्लो हुने गरी ब्याड तयार गर्नुहोस्। तयारी नर्सरी ब्याडमा १० से.मि को फरकमा लाइन बनाई पातलो गरी बीउ छर्नुहोस्। यदि उपलब्ध छ भने कोकोपिट वा पिटमसको आधा भाग र राम्ररी पाकेको कम्पोष्ट आधा भाग मिसाई प्लाष्टिक ट्रेमा नर्सरी राख्नुहोस्।
- फूल फुल्ने/बतिला लाग्ने अवस्थाका गोलभेंडामा गवारोको प्रकोप देखिएमा किराको अवस्थाको बारेमा जानकारी र अनुगमनका लागि हेली ल्यूर र स्पोजो ल्यूर छुट्टाछुट्टै फनेल पासोमा राखी खुल्ला जमिनमा गरिएको खेतीका लागि प्रति रोपनी ५/५ वटाको दरले र प्लाष्टिक घरभित्र प्रति घर १/१ का दरले दुवै पासोको प्रयोग गर्नुहोस्। यदि पासो भित्र वयस्क किराहरु परेको देखिएमा किराको संख्या सहित कृषि प्राविधिकलाई जानकारी गराई प्राविधिकको सल्लाह बमोजिम व्यवस्थापन गर्नुहोस्।
- गोलभेंडामा टुटा किराको अनुगमनका लागि ओटा-टी ट्रयापमा टि.एल.एम.ल्यूर र सावुन पानीमा ५ थोपा तेलको प्रयोग गर्नुहोस्। किराको समस्या देखिएमा किराले नोक्सान पुऱ्याएका पात, मुना तथा फलहरु सङ्कलन गरी नष्ट गर्नुहोस्। प्रकोप बढी देखिएमा क्लोरान्ट्रानिलिप्रोल (१८.५% एससी) १ मिलिलिटर वा स्पिनोस्याड (४५% एससी) १ मिलिलिटर प्रति ३ लिटर पानीमा मिसाई बोट भिज्ने गरी १२-१५ दिनको फरकमा २-३ पटकसम्म छर्कनुहोस्। विषादी प्रयोग गरिसकेपछि तरकारी टिप्नको लागि पर्खनुपर्ने अवधि (३ दिन) पूरा भएपछि मात्र टिप्नुहोस्।
- गोलभेंडामा सुलसुलेको प्रकोप देखिएमा निमजन्य विषादी ५ मिलिलिटर प्रति लिटर पानीको दरले मिसाएर १० दिनको फरकमा प्रकोपको अवस्था हेरी कम्तीमा पनि ३ पटक छर्कनुहोस्।
- सबै प्रकारका फलफूलमा चिस्यान कायम गरी बोटको वरिपरि रिड बनाएर सिफारिस गरिएको मात्रामा मलखाद हाल्ने व्यवस्था मिलाउनुहोस्।
- कफीका पाकेका ताजा चेरी टिप्न सुरु गर्नुहोस्। साथै, संकलन केन्द्र पुऱ्याउने वा प्रशोधनका लागि तयारी गर्नुहोस्।

गण्डकी कृषि-मौसम सल्लाह बुलेटिन Gandaki Agro-met Advisory Bulletin (GAAB)

- कागती बगैँचामा क्यांकर रोग (खटिरा) को व्यवस्थापनको लागि ब्याक्टेरिया (शाकाणु) को संक्रमणबाट ग्रस्त सबै हाँगा, पातहरू हटाई जलाउनुहोस्। बाँकी बोटलाई कपर अक्सिक्लोराइड २ ग्राम र कासुगामाइसिन २ मिलिलिटर प्रति १ लिटर पानीका दरले मिसाई १५ दिनको फरकमा छर्कनुहोस्।
- सुन्तलाजात फलफूलमा चोर हाँगा (लामा काँडा भएका तथा सलक्क बढेका), रोग किरा लागेका, एक आपसमा जोडिएका कलमी भागभन्दा तलबाट आएका मुनाहरू र बिरुवाको मूल काण्डको ४०-५० सेमी भन्दा तल आएका सबै हाँगाहरू काँटछाँट गरी हटाउनुहोस्। सुन्तलाजात फलफूलमा काँटछाँट गरेको भाग र बोटको फेदमा १०% को बोर्डोपेष्ट वा कपर अक्सिक्लोराइडको पेष्ट बनाएर राम्रोसँग पोत्नुहोस्। साथै, १% को बोर्डोमिश्रण तयार गरी पुरै बोट भिजे गरी छर्कनुहोस्। यसरी तयार गरेको बोर्डोपेष्ट र बोर्डोमिश्रण २४ घण्टा भित्र प्रयोग गर्नुहोस्।
- स्याउ लगायत अन्य हिउँदे फलफूलको बेर्ना तयारी खाडलमा सिफारिस मात्रामा मलखाद मिसाई कलमी गरेको भाग जमिन माथि पर्ने गरी रोप्नुहोस्।
- स्याउ लगायत अन्य हिउँदे फलफूलहरू (नासपाती, आरु, आरुवखडा, हलुवाबेद) को काँटछाँट नगरेको भए प्राविधिकको सल्लाह बमोजिम काँटछाँट गर्नुहोस्। काँटछाँटका क्रममा ठूला हाँगा हटाउँदा बोटमा भएका घाउहरूमा १०% को बोर्डो पेष्ट बनाई लगाउनुहोस् र काँटछाँट पश्चात १% को बोर्डोमिश्रण बोटका सबै हाँगा भिजेगरी स्प्रे गर्नुहोस्। काँटछाँटका क्रममा निस्कने हाँगा संकलन गरी जलाउनुहोस्।
- स्याउ बगैँचामा कल्ले किरा (Scale insect), रातो सुलसुले (Red spider mites) र भुवादार लाही (wooly aphid) को सुषुप्त अवस्थामा रहेका किरा व्यवस्थापनका लागि काँटछाँट पछि खनिज तेल (Atso oil) १०-१५ मिलिलिटर प्रति १ लिटर पानीमा मिसाई हाँगाहरू भिजे गरी छर्कनुहोस्।

पशुपन्छी तथा मत्स्यः

- गाईभैँसीले भाले खोजेको १२ देखि १८ घण्टाभित्र र बाख्रामा १२ देखि ३६ घण्टाभित्र प्रजनन गराउनुहोस्।
- विशेष गरी गाईभैँसीमा नाम्ले र भेडाबाख्रामा नाम्ले, माटे, हेमोड्स, फित्ते जुका जस्ता आन्तरिक परजीवीहरूको प्रकोप नियन्त्रणका लागि समय समयमा नजिकको पशु सेवा शाखा वा भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रमा गोबर/जुतो जाँच गराई पशु चिकित्सकको सल्लाह अनुसार परजीवी विरुद्धको औषधी खुवाउनुहोस्। खोरभित्र र बाहिर सरसफाईमा विशेष ध्यान दिनुहोस्।
- खुर फाटेका जनावरहरूमा ज्वरो आउने, खुरको बीच र माथिल्लो भाग, जिब्रो, ओठ, मुख र थुनमा फोका आउने, फोका फुटेर घाउ हुने भएमा खोरित रोग लागेको हुनसक्छ। यस्तो समस्या देखा परेमा नजिकको पशु सेवा शाखा वा भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रमा तुरुन्त जानकारी गराई उपचारको व्यवस्था मिलाउनुहोस्।
- अफ्रिकन स्वाईन फिभर रोगको संक्रमणको जोखिम रहिरहेकाले कृषकले देहाएका विषयहरूमा ध्यान पुऱ्याउनुहोस्:

गण्डकी कृषि-मौसम सल्लाह बुलेटिन Gandaki Agro-met Advisory Bulletin (GAAB)

- बंगुरलाई खेर गएका खानेकुरा (Swill) खुवाउँदा कम्तीमा आधा घण्टा उमालेर मात्र खुवाउनुहोस्।
 - खरिद गरी ल्याइएका बंगुर कम्तीमा ३० दिन क्वारेन्टाइनमा राख्नुहोस्। रोग नदेखिएको खण्डमा मात्र फार्ममा भएको बंगुरसँग मिसाउनुहोस्।
 - फार्ममा जैविक सुरक्षा कडा गरी मानिस तथा सवारी साधनको अनावश्यक आवत-जावतमा रोक लगाउनुहोस्।
 - रोग देखा परेको फर्म वा क्षेत्रबाट अन्यत्र लैजाने गरी बंगुरको खरिद बिक्री नगर्नुहोस्।
 - खोर पूर्ण रूपले खाली गरी सरसफाई र निसंक्रमण गरी कम्तीमा ४० दिनपछि मात्र निरोगी बंगुरहरु राख्नुहोस्।
- रेविज एक प्राणघातक जुनोटिक रोग भएको र मानिसमा लाग्ने ९९ प्रतिशत रेविज रोग कुकुरको टोकाइबाट हुने गरेकोले सबै घरपालुवा कुकुर र बिरालोलाई रेविज विरुद्ध खोप लगाउनुहोस्। सामुदायिक तथा छाडा कुकुरहरुलाई समेत खोप लगाउन नजिकको पशु सेवा शाखा वा भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रसँग आवश्यक समन्वय गर्नुहोस्।
- दुधालु गाईभैसीलाई थुनेलोको समस्याबाट बचाउन गोठ सफा राख्ने र दूध दुहेपछि १:९ को अनुपातमा ग्लिसेरिन र पोभिडोन आयोडिन मिसाई बनाएको झोलमा ३० सेकेण्डसम्म थुन चोपल्नुहोस् र कम्तीमा १५ मिनेटसम्म पशुलाई उभ्याइराख्न घाँसदाना दिने व्यवस्था मिलाउनुहोस्।
- तापक्रम कम भएकोले भर्खर जन्मिएका बाच्छाबाच्छी, पाठापाठीमा निमोनिया, छेरौटे जस्ता समस्याहरु देखिने हुँदा गोठ तथा खोरमा हावा आवतजावत हुने गरी त्रिपाल वा बोराहरु टाँगेर न्यानो बनाउने व्यवस्था गर्नुहोस्।
- जाडो मौसममा ब्रोइलर र लेयर्स कुखुराहरुमा श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग र पेटमा पानी भरिने जस्ता समस्या देखिने हुँदा विशेष गरी रातको समयमा प्रशस्त मात्रामा हावा आवतजावत हुने गरी त्रिपाल, बोरा र ब्रुडर मेसिनहरुको प्रयोग गरेर खोरलाई न्यानो बनाउने व्यवस्था गर्नुहोस्। साथै, पानीमा इ-कोलाई जीवाणु हुने भएकाले कुखुरालाई पानी शुद्धिकरण गरेर मात्र दिनुहोस्।
- यस मौसममा हरियो घाँसको कमी हुने भएकाले पशुहरुलाई बाँझोपन हुनबाट बचाउन प्रशस्त पौष्टिक आहारा, समय समयमा बजारमा पाईने खनिज र भिटामिनको धुलो वा झोल औषधी तथा नियमित परजीवी विरुद्धको औषधी पशु स्वास्थ्य प्राविधिक वा पशु चिकित्सकको सल्लाह बमोजिम खुवाउनुहोस्।
- पशुपन्छीहरुमा महामारी रोगका विरुद्ध देहाय बमोजिमका खोप लगाउनुहोस्। पशु खरिद गरी ल्याउँदा समेत उल्लिखित खोपहरु लगाएको सुनिश्चित गर्नुहोस्।

चित्र नं २ अफ्रिकन स्वाइन फिवर लागेको बंगुर

पशुवस्तुको प्रजाति	लगाउनुपर्ने खोप
गाई, भैसी, याक, चौरी	खोरेत (FMD), भ्यागुते र चरचरे (H.S & B.Q), लम्पी स्कीन रोग (LSD)

गण्डकी कृषि-मौसम सल्लाह बुलेटिन Gandaki Agro-met Advisory Bulletin (GAAB)

भेडा र बाखा	पि.पि.आर. (PPR)
बंगुर	हैजा (C.S.F), खोरेत (FMD)
स्थानीय कुखुरा	रानीखेत (N.D), फावल पक्स (Fowl Pox)
कुकुर र बिरालो	रेविज (ARV), डि.एच.पि.पि.एल. (DHPPL)

- घुमती प्रणालीमा पालिएका उच्च हिमाली क्षेत्रबाट बेसीं झरेका चौरीमा खोरेत, भ्यागुते र चरचरे तथा भेडा, बाखा र च्याङ्ग्रामा पि.पि.आर विरुद्धको खोप लगाउनुहोस्।
- कमन कार्प माछाको अण्डाबाट निस्किएका भुसुना भुरा (ह्यच) लाई हुर्काउनका लागि १५ दिनसम्म प्रति एक लाख ह्यचलिडलाई एक वटा कुखुराको अण्डाको पहेंलो भाग घोली ह्याचलिड ट्याडकमा राख्नुहोस्।
- रेन्वो ट्राउट माछाको भुरालाई हुर्काउनका लागि रागाँको कलेजोको झिल्ली हटाई मसिनो गरी लेदो बनाई १० दिनसम्म भुरालाई खुवाउनुहोस्।
- माछा उत्पादन गरिने तयारी पोखरीमा कार्प माछाको भुरा राख्ने समय भएकोले ठूला साइजको (२० ग्रामभन्दा बढी) भुरा प्रति रोपनी ५०० का दरले राख्नुहोस्।
- चिसो याममा माछाको बाहिरी भागमा परजीवी (जुम्रा, जुका) को प्रकोप हुने हुँदा नियन्त्रणको लागि पाराक्युर बि.टी (Paracure BT) २० मिलिलिटर प्रति रोपनीका दरले पानीको घोल बनाई पोखरीको चारैतिर छर्कनुहोस्।

विशेषज्ञ समूह:

क्र.सं.	नाम थर	पद/कार्यक्षेत्र	कार्यालय
१.	वालकृष्ण अधिकारी	वरिष्ठ बागवानी विकास अधिकृत	कृषि विकास निर्देशनालय, पोखरा
२.	शालिकराम अधिकारी	बाली रोग विज्ञ	बाली संरक्षण प्रयोगशाला, कास्की
३.	शशि अधिकारी	वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय
४.	गोविन्द पाण्डे	वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत	कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय
५.	रविनसन अधिकारी	वरिष्ठ मत्स्य विकास अधिकृत	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, तनहुँ
६.	रमेश आचार्य	बाली विज्ञ	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, लुम्ले
७.	सरोज अधिकारी	बागवानी विज्ञ	बागवानी अनुसन्धान केन्द्र, पोखरा
८.	डा. सपनालक्ष्मी घिमिरे	पशु विकास अधिकृत	पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, पोखरा
९.	हिरा प्रसाद भट्टराई	मेटेरियोलोजिष्ट	जल तथा मौसम विज्ञान कार्यालय, पोखरा
१०.	सिर्जना थापा	बागवानी विकास अधिकृत	कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय
११.	बीना पराजुली	कृषि प्रसार अधिकृत	कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय
१२.	मनोज पौडेल	कृषि अर्थ विज्ञ	कृषि विकास निर्देशनालय, पोखरा
१३.	विष्णु भुसाल	कार्यक्रम अधिकृत	ली-बर्ड, पोखरा